

LAUSUNTOPYYNTÖKYSELY HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN TUOTTAMISESTA

Vastausaika 9.11.2016 15:13:49

LAUSUNTOPYYNTÖKYSELY HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN TUOTTAMISESTA

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

| Selkäydinvammaiset Akson ry

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

| Anni Täckman

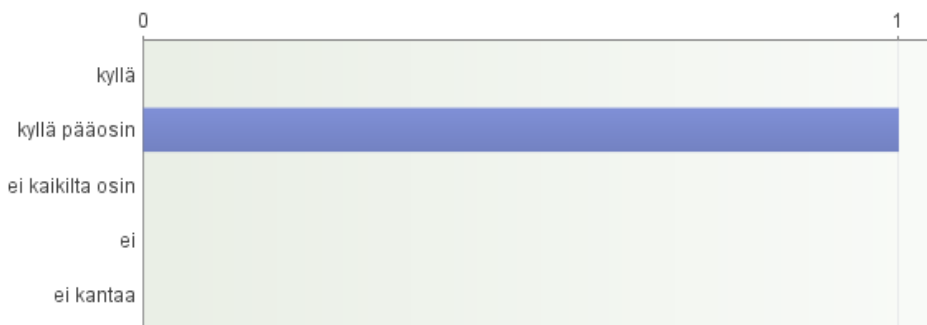
3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti
Anni	Täckman	anni.tackman@aksonry.fi

4. Onko lain soveltaminen samanlaisena kaikkiin palvelun tuottajiin niiden oikeudellisesta muodosta ja toiminnan tarkoituksesta huolimatta perusteltu ratkaisu (2 §, 3 § 1 kohta)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset

kyllä pääosin

| Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa ja yhtyy Vammaisfoorumi ry:n lausuntoon. Erilaiset selvitykset ovat osoittaneet, että palveluiden laatuun liittyviä ongelmia – kuten liiallista ja perusteetonta rajoitustoimenpiteiden käyttöä kehitysvammahuollossa – on niin julkisten kuin yksityisten palveluntuottajien tuottamissa palveluissa. Kun julkiset palveluntuottajat kuitenkin ovat käytännössä normaalisti tiiviimmin palvelun järjestäjän kontrollissa ja kontrolloitavissa, on perusteltua kiinnittää tulevassa valtionhallinnon valvontatoiminnassa hieman vahvemmin huomiota niihin yksiköihin, jotka eivät toimi julkisen (jatkossa maakunnan) hallinnon alaisuudessa ja sen vastuulla, painottaen erityisesti tilanteita, jolloin kyseessä on aivan uusi yksikkö tai yksikkö, jonka toiminnassa on aiemmin havaittu puutteita.

5. Parantavatko palvelun tuottajalle asetetut ehdot asiakas- ja potilasturvallisuutta (5-9 §, 13 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset

ei kaikilta osin

1. Lähtökohta, että sääntely on samanlaista kaikilla osapuolilla on hyvä, samat säännöt koskevat tällöin kaikkia. Kaikkien palveluntuottajien tulee vastata palvelujen käyttäjälähtöisyydestä. Jos mainittu omavalvonta ja raportointi valvovalle viranomaiselle jäävät ainoiksi valvontakeinoksi, asiakkaiden asema jää ohueksi. Asiakkaiden on aina tiedettävä mihin annetaan palautetta ja mihin valitetaan. Haavoittuvimmassa asemassa olevat eri tavoin vammaiset asiakkaat eivät mahdollisesti pysty olemaan yhteydessä muihin ihmisiin ja reklamoimaan palvelusta, jota saavat. Vammaisten henkilöiden ympärivuorokautisten asumispalveluiden tarjoajien rekisteröintiä tulisi aina edeltää suunnitellun toiminnan sekä toimitilojen ennakkotarkastus tai vähintään sääntelyssä tulee korostaa sitä, että tällaisten palveluiden osalta kynnyksen ennakkotarkastuksen tekemiseen on oltava hyvin matala. Jos kaikki valvonta on isossa valtioneuvoston alaisessa yleisvirastossa, olemme huolissamme siitä, että tuleeko kaikki tarvittava asiantuntemus käyttöön? Valvonnan tulee olla siksi STM:n alaisuudessa. Omavalvontasuunnitelma on säädettävä riittävän tarkaksi ja se on oltava julkisesti saatavilla. Sote-palvelujen tulee toteuttaa laadultaan hyvää palvelua, joka on enemmän kuin turvallisuutta. Laatu on myös se vastaako se asiakkaan tarpeisiin ja toteuttavatko ne asiakkaan perus- ja ihmisoikeuksia. Lakiehdotuksessa on todella rajattu palveluiden määritelmä. Palvelujen tulee myös edistää asiakkaan osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta. Palvelujen on mahdollistettava käyttäjilleen ihmisarvoinen elämä yhteiskunnan yhdenvertaisena jäsenenä. Myös saavutettavuus ja esteettömyys on huomioitava. Saavutettavuus ja esteettömyys merkitsevät kaikkien sellaisten esteiden poistamista, jotka vaikuttavat vammaisten mahdollisuuksiin osallistua yhteiskuntaan sen täysivaltaisina jäseninä. Tämä tarkoittaa muun muassa kielellistä saavutettavuutta. On myös muistettava että kaikki palveluntuottajat eivät tuota vain hoitoa ja turvallisuutta, vaan palvelujen tarkoitus edistää asiakkaiden osallisuutta, palveluntuottajat tuottavat esimerkiksi myös henkilökohtaista apua, mikä vaikuttaa suoraan vammaisten henkilöiden normaaliin arkielämään. Esim. palvelun hankintaa koskevassa sitovassa tarjouspyynnössä tulee eritellä laatuvaatimuksena asiakkaiden ja heidän läheisten osallistaminen. Esim. hyväksytyt palveluntuottaja pitää velvoittaa järjestää asiakasiltoja.

6. Vähentääkö palvelun tuottajan ja sen palveluyksiköiden erillinen rekisteröinti, palveluyksiköiden siirtokelpoisuus ja riskiperusteinen hyväksymismenettely palvelun tuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä (13 §, 15 § ja 17 §)?

Vastaajien määrä: 1

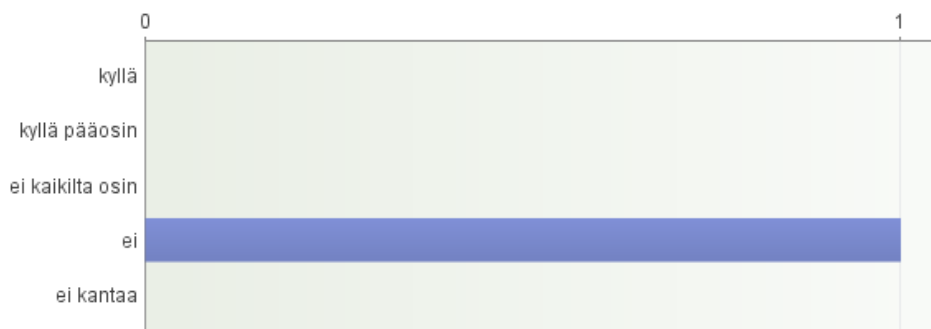
Avoimet vastaukset

kyllä pääosin

1. Omavalvonnalla ei voi korvata viranomaisvalvontaa. Matalalla kynnyksellä pitää puutua mahdollisiin ongelmiin. Kun tulee heikkojakin signaaleita ongelmista, pitää puuttua heti, jotta kustannukset pysyisivät kurissa ja asiakaslähtöisyys toteutuisi. Omavalvontasuunnitelman tulee olla netissä kriittisine tietoineen (esim. henkilöstöresurssit ja toimintatavat) ja sen tulee olla normitettu.

7. Vähentääkö yhteisen palveluyksikön käyttömahdollisuus palvelun tuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä ja parantaako se mahdollisuuksia valvoa toimintaa kokonaisuutena (3 § 5 kohta, 18 §)?

Vastaajien määrä: 1

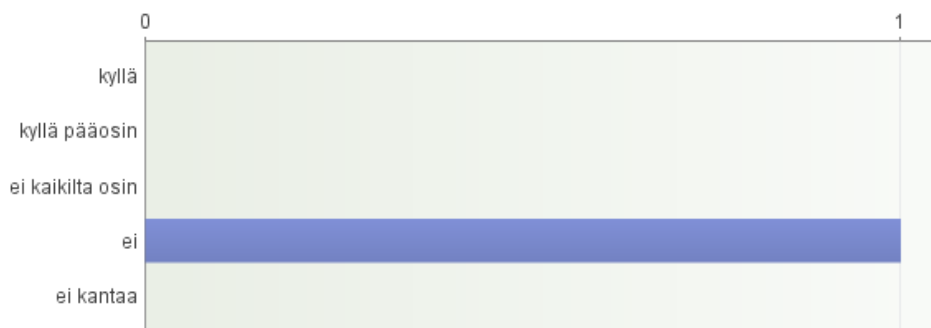
Avoimet vastaukset

ei

- Palvelun laatu heikkenee, jos suora kontakti yksittäisiin palveluntuottajiin lakkaa.

8. Onko vastuullisen palvelun tuottajan käsite ja tehtävät perusteltuja (3 § 5 kohta, 18 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset

ei

- Lain valmistelu on jäänyt keskeneräiseksi, esimerkiksi sen vaikutusten arviointi.

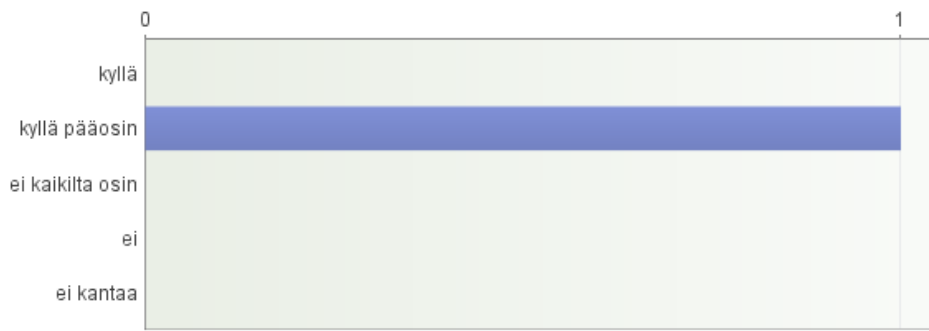
9. Onko vastuullisen palvelun tuottajan käsitteelle muita vaihtoehtoja?

Vastaajien määrä: 1

10. Ovatko valvojan viranomaisen keinot, mukaan lukien laiminlyöntimaksu ja rekisteristä poistaminen, riittävät asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta (4 luku)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset

kyllä pääosin

- Kysymyksenasettelu on väärä, puhutaan vain ja ainoastaan asiakas- ja potilasturvallisuudesta, vaikka tulisi puhua laadusta paljon laajemmin. Kynnystä valvontaviranomaisten valvonta- ja pakkokeinojen tosiasialliseen käyttöön tulisi madaltaa. Nykyään varsinaisia (lievimpiäkin) seuraamuksia tulee hyvin harvoin, vaikka tosiasiallissa kyse olisikin ollut epäasiallisesta toiminnasta. Vielä, jos tarkastukset, rikkomukset ja seuraamukset todella näkyisivät julkisessa tietopalvelussa, se olisi omiaan edesauttamaan palvelujen laadun kehittymistä. Tiedon tulee olla asiakkaan käytettävissä valinnanvapauden toteutumiseksi. Laiminlyöntimaksun tulee hyödyntää asiakkaita tai keittää palveluita.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot laista sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä on hyvää se, että palveluntuottajien rekisteriin sisältyisi julkinen tietopalvelu, josta tiedot olisivat kaikkien saatavilla. Kuitenkin 10 § 3 momentin sanamuoto "rekisteri- ja valvontaviranomainen voi tallettaa" olisi syytä muotoilla velvoittavammin, esim. "rekisteri- ja valvontaviranomainen tallentaa".

Tämä varmistaisi, että asiakkaat, viranomaiset/-haltijat voisivat saada julkisesta tietopalvelusta olennaisia palveluntuottajaa koskevia tietoja.

Kunnan/maakunnan maksamissa palveluissa iso merkitys käytännössä tulee olemaan sillä, millaiseksi asiakkaiden valinnanvapaus sote-uudistuksessa muotoutuu. Sen laajuus vaikuttaa hyvinkin paljon yksityisten sosiaali- ja terveystalvelujen toimintaympäristöön. Jos valinnanvapaus on laaja (myös joissakin sosiaalipalveluissa), palveluntuottajat joutuvat kilpailemaan keskenään asiakkaista. Jos asiakkaat voivat oikeasti valita, palveluntuottajat joutuvat kilpailemaan myös laadulla, jolloin ulkoapäin/ylhäältä tulevan valvonnan tarve vähenee. Mahdollisesti hankintamenettelyn tarve, kustannukset pienenevät ja käyttöala pienenee, kun asiakkaat tekevät valinnan itse.